

VZDĚLÁVACÍ MATERIÁL
k řemeslnému kurzu

KOŠÍKÁŘSTVÍ

v rámci projektu
PODNIKÁNÍ A LIDOVÁ ŘEMESLA NA VENKOVĚ

Realizátor projektu: *Farmářské centrum VLTAVA, o.s.*

Organizátor projektu: *OS Tatrmani*

datum konání: *9. dubna 2011*

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

Košikářství je prastaré řemeslo, které však dodnes nebylo zapomenuto. Výrobky košíkářských mistrů jsou v domácnostech velice oblíbené, ať už jde o užitkové koše, koše na prádlo, obaly na květináče nebo podnosy. Tito však většinou používají jako základní materiál různě upravené vrbové proutí. A protože práce s proutím a také jeho příprava vyžaduje hodně zručnosti, zkušeností a také síly, mezi novodobými košíkáři je ve velké oblibě materiál jiný a tím je pedig.

Technologie košíkářství vychází z textilních řemesel, především tkaní. Z toho vychází i názvosloví: osnovní pruty jsou svislé, útek vodorovný. Vzájemným překřížením vznikne výplet. Protože se postupuje stále jedním směrem, jednotlivé pruty se zaplétají mírně šikmo do spirály. Kombinací různých způsobů výpletů (někdy se říká opletků) se docílí zpevnění prutů v žádané poloze, tím tedy i výsledného tvaru košíku.

PEDIG

Pedig je vnitřní část tropické liánovité palmy Calamus rotang, která roste v neproniknutelných dešťových pralesech tropických zemí, jako je například Indonésie. Po složitém zpracování je u nás k dostání v podobě dlouhých světlých prutů. Práce s ním má, oproti klasickému vrbovému proutí, mnoho výhod. Před samotným pletením jej stačí namočit a je velice ohebný a nemusíte si tak namáhat prsty při tvarování a dotahování. Tím, že je hladký a má stejnou tloušťku (můžeme si vybrat pruty od průměru 1 mm až do 10 mm), snáze poznáte, pokud při pletení uděláte chybu. Výhodou je také možnost nabarvit si pedig na jakoukoliv barvu, kterou zrovna potřebujete (přírodními barvivy, textilními barvami, mořidly).

1. PRÁCE S PEDIGEM

Před samotným pletením musí být pedig vlhký, jinak se vám bude lámat. Slabší průměry stačí namočit na chvíli do vody (postačí asi půl minuty) a můžete ihned pracovat. Silnější průměry se musí namáčet déle nebo je můžete zabalit na jednu až dvě hodiny do igelitu. Pedig nikdy nenecháváme ve vodě příliš dlouho, jinak získá nepěknou našedlou barvu. Při pletení nezapomeňte, že pedig musí být stále vlhký. Můžete jej občas namočit do vody nebo poprášit vodou z postřikovače.

2. DRUHY PEDIGŮ

Pro klasické pletení košíků, ošatek a podnosů je nejvhodnější pedig průměru 2,25 mm nebo 2,5 mm. Na osnovu bychom měli používat o maličko silnější proutky (například 2,25 na pletení a 2,5 na osnovu), ale není to nutností. Na ozdobné uzavírky a na ucha košíků používáme pedig silnější, o průměru 5 nebo 6 mm. Naopak ten nejtenčí pedig - o průměru 1 nebo 1,5 mm - používáme na miniatury, vánoční ozdoby nebo při aranžování.

3. NÁSTROJE A POMŮCKY

Nářadí nám slouží k usnadnění práce a také k jejímu urychlení. Není nutné si hned kupovat speciální nůžky, ani další košíkářské nářadí, pokud si chcete uplést jednou za čas nějaký košík či podnos. Pro tyto účely vám postačí nářadí, které běžně naleznete v domácí dílně či kuchyni. Především budete potřebovat něco, čím budete stříhat materiál. Pro slabší materiál (pedig, mořská tráva, abaka) stačí **obyčejné nůžky**, pro silnější třeba **zahradnické nůžky**. Důležité je, aby dostříhávaly až do špičky. Moc dobře se pracuje například s bočními štípacími kleštěmi nebo s nůžkami na bonsaje či do vinohradu. Další užitečnou pomůckou je **šídlo** nebo **košíkářská jehla**. Důležitá je ostrá špička, budete si s její pomocí zvětšovat otvory ve vazbě, pomáhat si s ní při zapichování prutů a podobně. Při složitějších vazbách nebo dnech se vám určitě bude hodit pár **kolíčků na prádlo**, které vám pruty podrží tam, kde potřebujete. Vhodné je mít nachystaný také **provázek** nebo **gumičky**, na přidržení prutů.

4. ÚDRŽBA VÝROBKŮ

Pedig je přírodní materiál, který svými póry neustále pohlcuje určitou vzdušnou vlhkost. Pokud mu tyto póry uzavřete neprodyšným lakem, přestane "dýchat", vyschne a časem se začne lámat. Pokud se vám stane, že se podnos či jakýkoliv jiný výrobek z pedigu ušpiní, postačí, když jej opláchnete ve vodě, popřípadě vydrhnete kartáčkem a necháte pořádně vyschnout. Někdy se může stát, že vám pedig zešedne nebo dokonce zplesniví (což se stává například u obalů na květináče). V tomhle případě vám pomůže silný roztok kyseliny citronové, do kterého můžete výrobek namočit nebo do něj namáčet houbičku a čistit výrobek touto houbičkou. Přirozená barva pedigu je velice světlá barva dřeva. Pedig se dá proto velice snadno nabarvit. Můžete použít přírodní barvivo (například ořechové slupky) nebo jakékoliv práškové textilní barvy (Duha, Iberie, Cheds...).

5. BARVENÍ PEDIGU TEXTILNÍMI BARVAMI

Ve starém hrnci přiveďte vodu k varu. Přidejte do ní asi půl hrnku soli (pro ustálení barvy) a nasypejte barvu. Až se barva i sůl rozpustí, stáhněte hrnec z plotny a do barevné vody ponořte pedig, smotaný do menších koleček. Pedig je potřeba zatížit a několikrát během barvení ve vodě otočit, aby se dobře probarvil. V této barevné lázni jej necháte tak dlouho, jak sytý odstín barvy potřebujete. Pro světlejší barvu postačí i pět až deset minut, pro sytou tmavou barvu až do vychladnutí vody. Stejným způsobem můžete barvit i dřevěné korále. Po vyjmutí z vody pedig důkladně propláchněte a nechte vyschnout.

Kouřový pedig

Pravý kouřový pedig pochází ze Sumatry a liší se svou čokoládově hnědou barvou. Barví se za pomoci horka a čpavku a od kouřového pedigu, který je běžně k dostání, se liší tím, že je probarvený i uvnitř prutu.

POSTUP PLETENÍ Z PEDIGU S PEVNÝM PŘEKLIŽKOVÝM DNEM

ZÁKLADY PLETENÍ

Před tím, než se pustíme do samotného pletení, měli bychom si osvojit několik základních pojmů. Pedig vždy musíme před začátkem pletení namočit na několik minut do vody. Zrovna tak během pletení musíme neustále namáčet rozdělaný výrobek (dáváme ale pozor, abychom zbytečně nemáčeli překližkové dno). Voda by měla být vlažná, aby nás ani nestudila, ani nepálila. Každý košík se skládá ze tří částí :

opleť dna osnovními pruty (popř. vlastní výroba dna)

výplet (pleteme dvěma, třemi, čtyřmi pruty..)

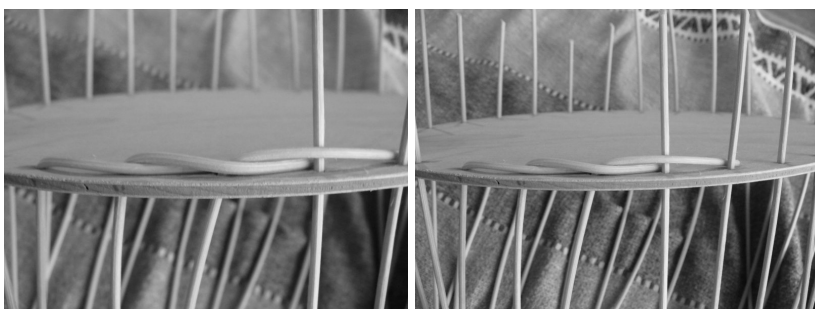
uzavírka osnovních prutů

Připravíme si osnovní pruty. To jsou ty pruty, které nám trčí ode dna nahoru a my kolem nich vytváříme opletek. Osnovní pruty, by měly mít stejnou délku. Tu určíme podle jednoduchého vzorce: **požadovaná výška koše + 5-8cm na opletení dna + 20 cm na uzavírku** (Pokud bychom chtěli plést složitou uzavírku, raději si ještě 10cm přidáme). Prutů musíme nastříhat tolik, kolik máme dírek v překližkovém dně. Konce prutů sestříháváme do špičky, bude se nám s nimi lépe pracovat. Během pletení si dáváme pozor, abychom udržovali osnovní pruty rovné. Pokud chceme, aby se nám košík buď rozšiřoval, nebo zužoval, začneme tímto směrem ohýbat i osnovní pruty. Změna se nám projeví zhruba po dvou až třech řadách. Výplet vždy zakončíme na stejném místě, jako jsme začínali (oplétáme do spirály, takže jinak by byl koš na jedné straně vyšší). Uzavírku pořádně utahujeme, aby nám zakončení pěkně drželo. Po uschnutí koše (do druhého dne) ostříháme přečnívající pruty a košík nalakujeme.

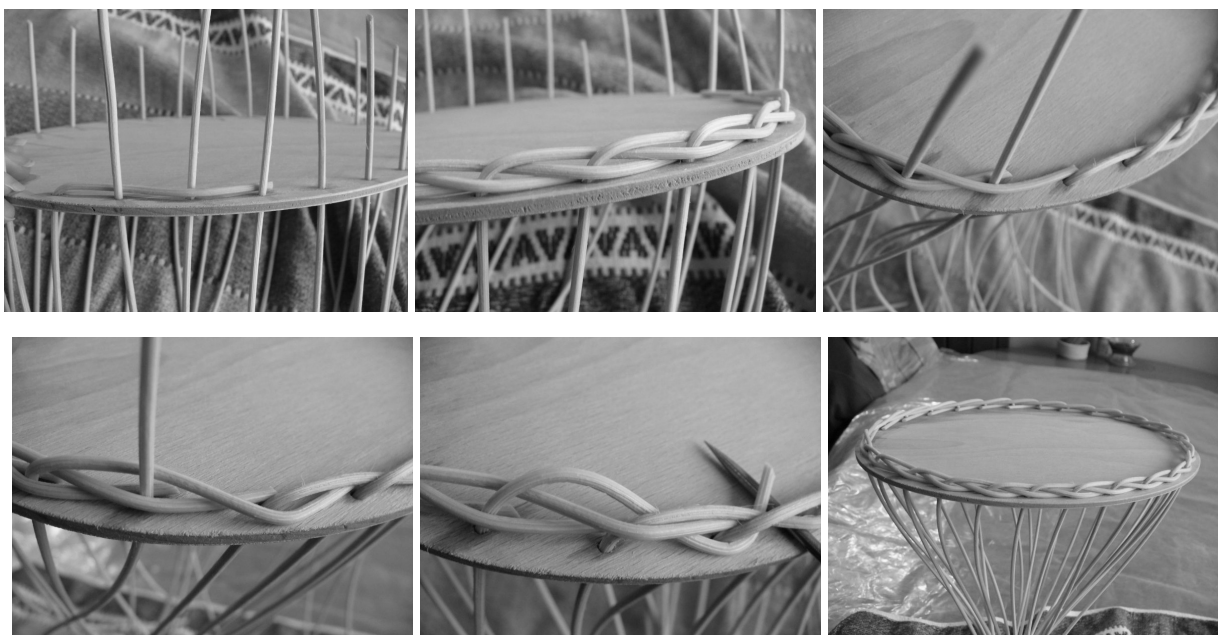
OPLET PEVNÉHO DNA

Podle návodu si připravíme osnovní pruty. Na několik minut namočíme. Když nám jde prut ohnout zhruba do pravého úhlu, můžeme se pustit do práce. Pruty zastrkáme do dírek v překližce. Existují dva druhy opletu pevného dna: zámeček nebo copánek.

- **zámeček** - Osnovní pruty si upravíme do zhruba stejné délky a zapleteme každý z nich vždy před jeden a za jeden. Pak přitlačíme ke dnu. U posledních prutů postupujeme stejně, jako kdyby nám ostatní pruty stály, a podvlékáme je.

- **copánek** - Osnovní pruty si upravíme do zhruba stejné délky a zapleteme každý z nich vždy za jeden, před jeden a za jeden. Přitlačíme ke dnu. Pleteme po celém obvodu. U posledních prutů opět postupujeme tak, jako by nám ostatní pruty stály. Pomůžeme si šídlem.

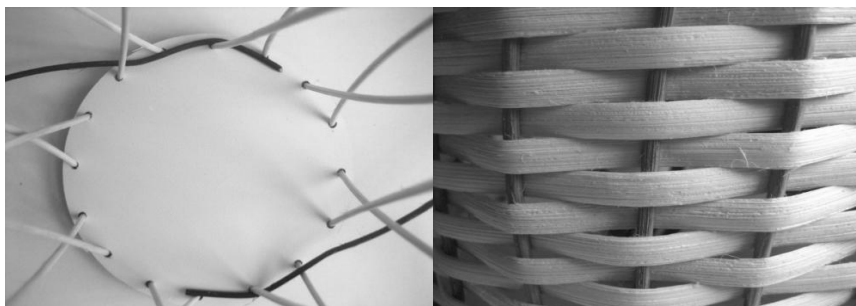
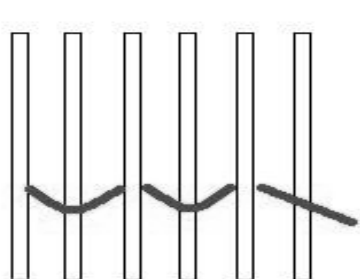

TYPY VÝPLETŮ

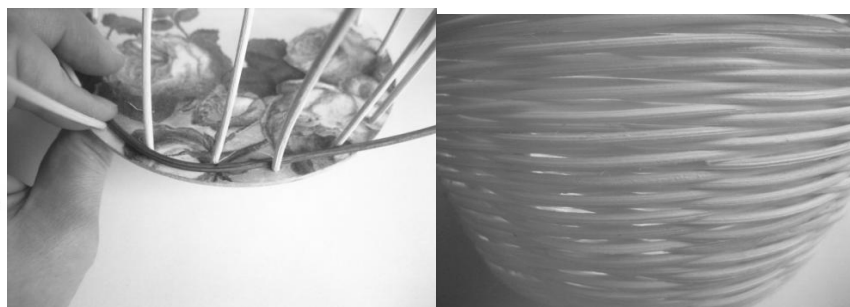
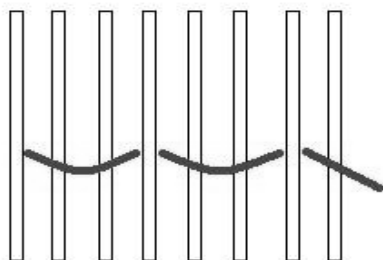
Při pletení košíku musíme dbát na jeho **tvar**. Osnovní pruty rovnáme tak, aby byly ve stejné vzdálenosti od sebe. Pokud chceme košík rovný, rovnáme stojny kolmo ke dnu košíku, u miskovitěho tvaru stojny při pletení mírně tlačíme rukou do stran, čím se rozvolňuje i samotný výplet. Pro docílení rovnoměrného tvaru nám poslouží kopyta, v domácích podmínkách třeba misky nebo sklenky různých tvarů. V průběhu celého pletení se snažíme utahovat výplet rovnoměrně a jednotlivé řádky výpletu přitlačíme k sobě. Jestli se i nějaká chybička vloudí, klidně si košík můžeme rozplést a chybu napravit.

❖ VÝPLET JEDNÍM PRUTEM

Plátňová vazba (*vzorec pletení před 1, za 1*) - jeden oplétací prut si založíme do mezery mezi dva osnovní pruty (stojny) a prut vedeme před jednu stojnu a za jednu stojnu. Plátňová vazba patří mezi jednoduché vazby a přitom je dost pevná. Dá se použít pedigová šéna, pásky i pedig. Velice dekorativně působí různé barevné kombinace pedigové šény a stojen, s kterými můžeme docílit působivé vzory výpletu.

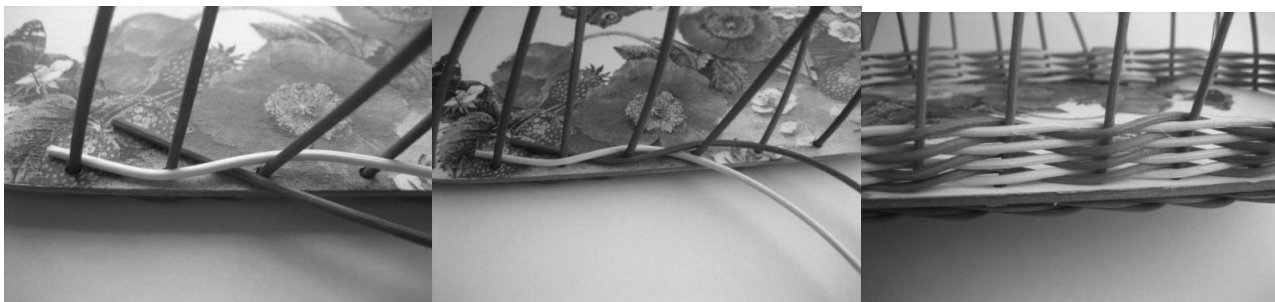
Japonská vazba (*vzorec pletení: před 2, za 1*) - oplétací prut si založíme do mezery mezi dva osnovní pruty (stojny) a prut vedeme před dvě stojny a za jednu stojnu. U tohoto typu vazby musí být počet stojen dělitelný 3 a + 1. Při pohledu z lící strany jsou osnovní pruty zcela překryté oplétacími. Vazba je vhodná i na košíčky s pleteným dnem, pletou se s ní různé dekorace a miniatury z pedigu.

❖ VÝPLET DVĚMI PRUTY

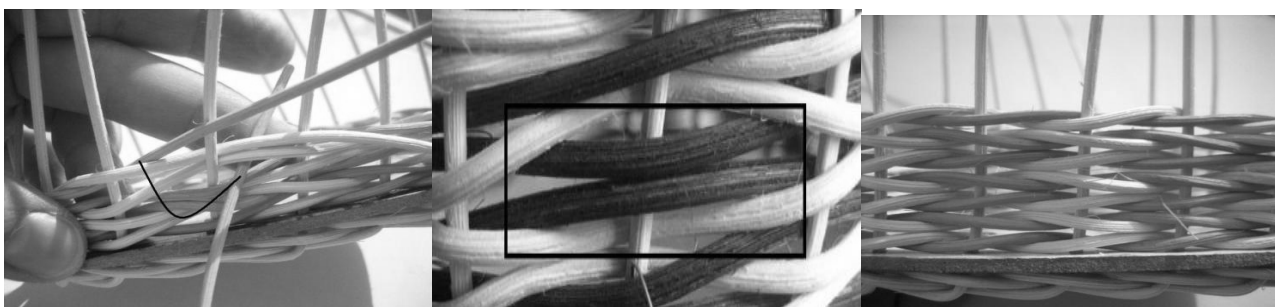
(vzorec pletení: před 1, za 1, střídavě dvěma pruty)

Založíme si do dvou mezer, které jsou vedle sebe, dva oplétací pruty. Začínáme plést vždy levým prutem před jednu stojnu a za jednu stojnu, druhým prutem před jednu stojnu a za jednu stojnu. Přední a zadní strana se jeví na výpletu stejně. Vazby můžeme různě kombinovat, kombinace výpletu třemi pruty a dvěma.

Řetízek

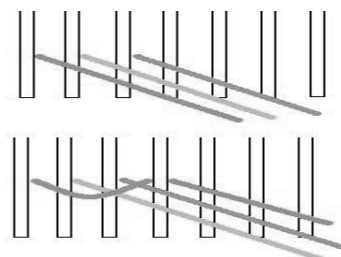
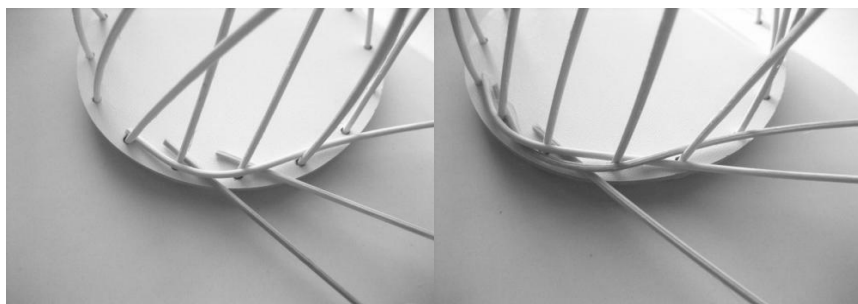
První řádek pleteme stejným způsobem jak dvěma pruty. V druhém řádku přehodíme výpletové pruty. U tohoto způsobu pletení dochází k nerovnoměrnostem ve výpletu při přechodu na další řádek. Abychom se tomu vyhnuli, tak prut podtáhneme pod dva pruty výpletu na lící straně košíku. A dále pokračujeme v pletení. Použití dvou barev nám vytvoří krásnou kresbu. Klasicky se plete řetízek použitím dvou sad prutů. Nejprve upleteme jednu řadu dvěma pruty a na začátku druhého řádku založíme druhou sadu dvou prutů a pleteme obráceně. Střídavě pleteme jednou a druhou sadou prutů.

❖ VÝPLET TŘEMI PRUTY

(vzorec pletení: před 2, za 1, postupně třemi pruty)

Vezmeme si tři dlouhé pruty a založíme je mezi osnovní pruty. Plete se tak, že vezmeme prut nejvíc vlevo, vedeme ho před dvěma osnovními, pak za jeden osnovní a ven (v podstatě lze říct, že ho vyvedeš ven prvním volným okénkem) - tento jednoduchý úkon opakuješ ADÚZ (až do úplného zblbnutí). Když chceme rozšiřovat, vyhýbáme při pletení osnovní pruty tak, že při pohledu shora tvoří sluníčko, když chceme zužovat, zahýbáme je trochu dovnitř, když chceme plést rovně, nic s nimi neděláme a držíme je kolmo ke dnu.

NAPOJENÍ PRUTŮ BĚHEM PLETENÍ

Během pletení se nám může stát, že potřebujeme napojit prut. V zásadě existují dvě možnosti, buď takzvané zatloukání, nebo volné založení.

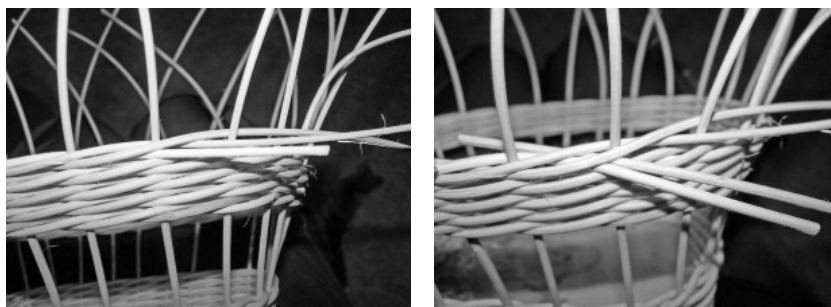
- **zatloukání** = prut, který ukončujeme, normálně upleteme, takže nám kouká ven "okénkem" mezi dvěma osnovními pruty, naměříme si ho k pravému osnovnímu prutu, přidáme cca 1 cm a zastříháme do špičky, šídlem nebo jehlicí případně jen zakýváním osnovního prutu uděláme vlevo od něj mezírku a do té zastrčíme ukončovaný prut, nový prut zatlučeme k levému osnovnímu prutu stejným způsobem a normálně pleteme dál

***TIP:** zatloukání se používá nejen k nastavování prutů, ale také k finálnímu zakončení opletku - postup je stejný, jen se nezatloukají nové pruty (upletu a zatluču první prut v místě, kde opletek začínal, aby měl košíček všude stejný počet řad, upletu a zatluču druhý prut, upletu a zatluču třetí prut)*

- **zakládání** = prut, který ukončujeme, normálně upleteme, takže nám kouká ven "okénkem" mezi dvěma osnovními pruty, nový prut položíme přesně za něj stejně, jako když začínáme opletek, konce necháme trčet, ostříhají se až nakonec

***TIP:** zakládání je vhodné používat jen u přírodních prutů, protože když je prut nabarvený a uštipneš ho, neobarvený vnitřek na řezu pak může rušit dojem*

ZAVÍRKY

Když dopleteme do výšky, která vyhovuje, zakončíme 3 pruty opletku zatloukáním, nakonec si vybereme některou ze zavírek - plete se z osnovních prutů. Uzavírka se plete z jedné sady prutů, které jsme upevňovali ke dnu, nebo se může plést i z více sad prutů. Další sady získáme tak, že k základním osnovám ještě v průběhu pletení přistrčíme druhé pedigové pruty, nebo je přistrčíme do části výpletu až po ukončení celého výpletu. Jestli pruty budou jedné barvy, tak i uzavírka bude jednobarevná, jestli nás baví hra barev, můžeme volit i různé barevné kombinace. Známe různé druhy uzavírek, a jen na nás záleží, jakou na košík použijeme, jedním z kritérií může být, k jakému účelu má výrobek sloužit.

TIP: pedig by měl být pořád vlhký, aby se nelámал - máčet musíš i osnovy, obzvlášť před uzavírkou, to uděláš prostě tak, že košík postavíš na osnovy do lavoru - zásadně platí, že dýnko se nemáčí! i tak voda samovolně vzlíná po prutech, takže je ani nemusíš mít celé ponořené

❖ JEDNODUCHÁ UZAVÍRKA

Jednoduchou uzavírku můžeme dělat z jedné sady prutů (například když uzavírka nesmí vadit u zavírání dóziček), ale také ze dvou, nabývá tak na objemu a je efektnější. Je vytvořena ze dvou řad. Výchozí pozicí je ukončení výpletu (stěn košíku) zatlučením výpletových prutů. Před samotnou prací si ještě osnovní pruty namočíme, při práci budou značně namáhány a mohly by se lámat. Budeme dále potřebovat barevný pedig stejné tloušťky jako původní osnovy, štípací kleště a jehlici nebo šídlo. Z barevného pedigu si nastříháme druhou sadu osnov, namočíme do vody na pár minut a pomocí jehlice je přistrčíme tak, že ke každé původní osnově zasuneme jednu barevnou osnovu. Všechny přídatné osnovy přistrkáváme z jedné strany původních osnov.

První řada

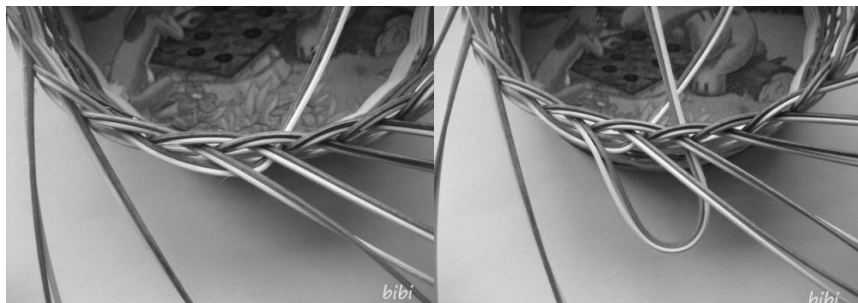
Vezmeme libovolnou dvojici osnov (původní a přidaná) a vedeme jí dovnitř košíku, kolem první sousední dvojice a ven. Pozice prutů jedné dvojice osnov udržujeme pořád stejně vedle sebe, nesmí se křížit. Pak pokračujeme směrem doprava druhou dvojicí stejně, vedeme jí dovnitř košíku, kolem první sousední dvojice a ven. Tímto způsobem pokračujeme dál po celém obvodu košíku.

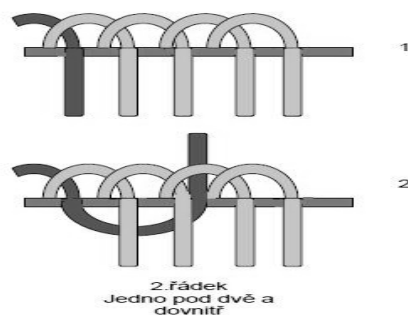
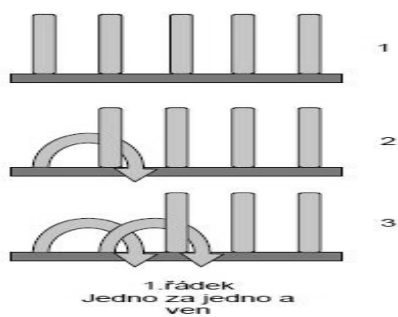
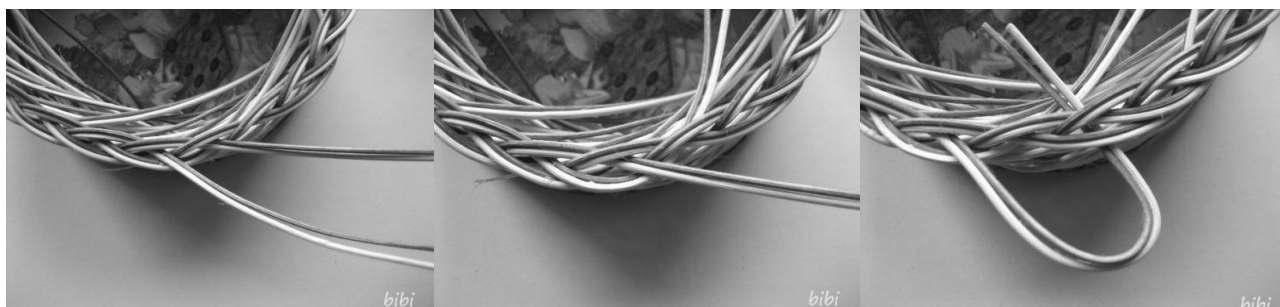
Na obrázku je zachycený stav před ukončením první řady uzavírky, poslední stojící dvojice osnov ještě není zapletena. První oblouček, který jsme udělali na začátku, si mírně povytáhneme a poslední dvojici osnov přes něj podvlečeme, opět ale vedeme dovnitř košíku, pod oblouček a ven. Přiměřeně utáhneme, a tím máme ukončenou první řadu.

Druhá řada

Vezmeme libovolnou dvojici stojen a vedeme je pod dvě sousední dvojice osnov (napravo) směrem dovnitř košíku. Přetáhneme ji dovnitř a utáhneme. Dáváme pozor, aby se pruty v dvojici nekřížili, ale aby byli pořád stejně uspořádáni vedle sebe.

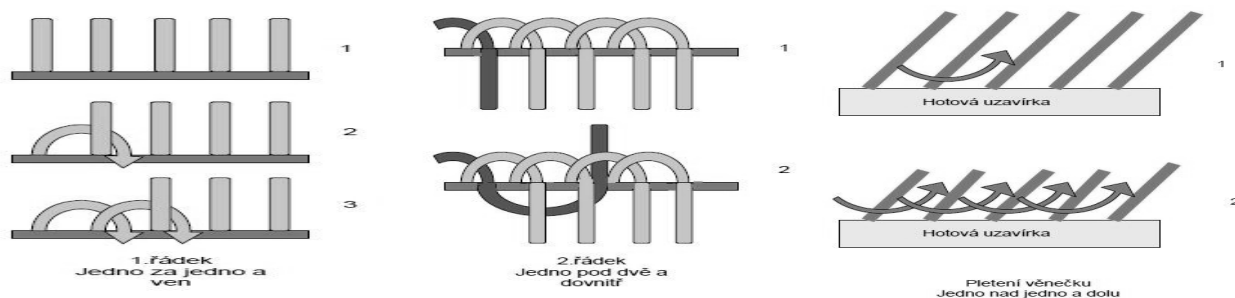
Totéž uděláme i s další dvojicí osnov, vedeme je pod dvě sousední dvojice osnov směrem dovnitř košíku, přetáhneme ji dovnitř a utáhneme. Tímto způsobem pleteme po celém obvodu košíku. I když vplétáme poslední stojnu do začátku druhé řady, pořád sledujeme stejný postup, vedeme je pod dvě sousední dvojice osnov (vpravo) směrem dovnitř košíku. Košík necháme uschnout a po zaschnutí přečnívající konce osnov zastříháme tak, aby se opíraly o stěny košíku. Uzavírka se nám už nerozplete.

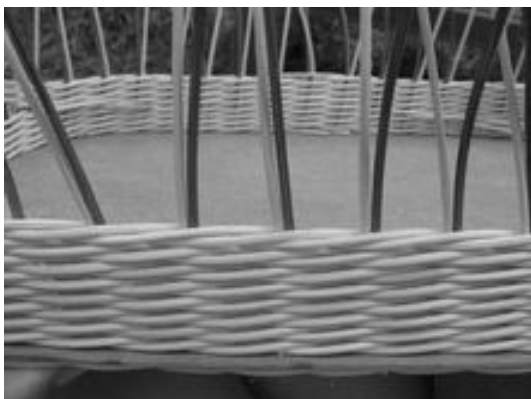
❖ VĚNEČEK (ZÁMEČEK)

Pro bohatší uzavírku můžeme ještě přidat i třetí řádek uzavírky věneček neboli zámeček. Tento řádek můžeme přidat i k jiným typům uzavírek.

Vezmeme libovolnou dvojici osnov (světlá původní osnova a přistrčená fialová) a vedeme jí před sousední dvojici vpravo. Přitlačíme směrem dolů. Vezmeme druhou dvojici a opět jí vedeme před sousední dvojici vpravo a zatlačíme dolů. Tímto způsobem pleteme po celém obvodu košíku. Povytahneme si první oblouček, který jsme udělali na začátku, a do něho převlečeme poslední dvojici osnov a zatáhneme.

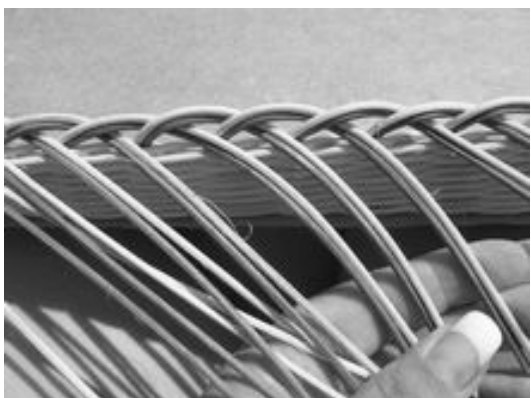
❖ COPÁNKOVÁ UZAVÍRKA

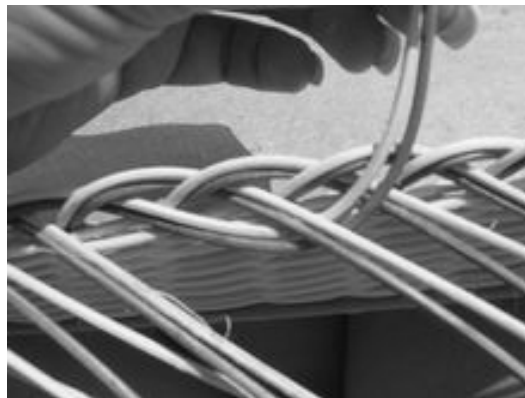
Po dokončení pletení si ke každé osnově přidáme jednu (nebo i dvě) přístrčku. Může být stejné nebo jiné barvy.

První krok: ohýbáme osnovy "za jednu a dolů".

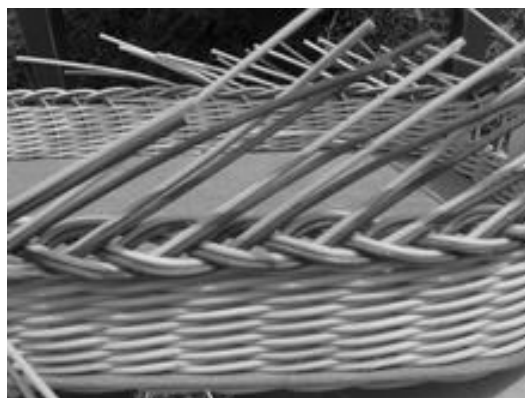
Takto vypadá dokončený první krok. Až ukončíme řadu projdeme celý košík dokola a utáhneme stejnoměrné obloučky.

Druhý krok: ohýbáme osnovy "pod jednu a nahoru".

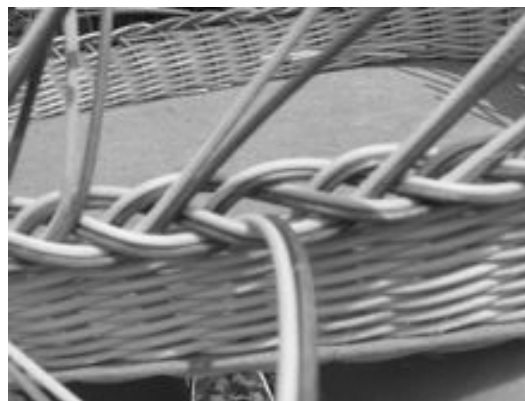
Takto pokračuje druhý krok.

Dokončený druhý krok. Opět po dokončení celé řady utáhneme stejnoměrné obloučky.

Dokončený druhý krok.

Třetí krok: vezme do ruky jednu z osnov a lehce ji potáhneme k sobě. Tím si maličko zvětšíme "díрку", do které budeme strkat předchozí osnovu...

...prostrčíme předchozí osnovu dolů...

...takto...

Utáhneme. Pokračujeme kolem celého koše.

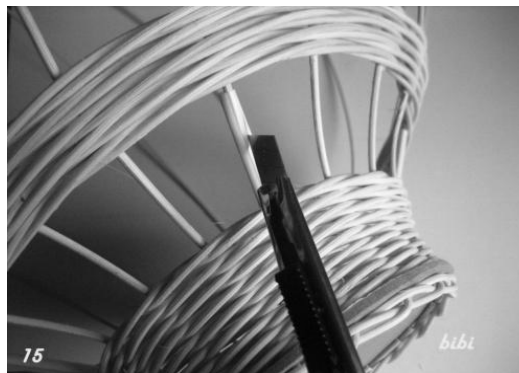
Hotová závěrka v jednobarevném provedení.

DEKORAČNÍ PRVKY VE VÝPLETU

Jakmile jednou začnete z pedigu plést, už při druhém nebo třetím košíku začnete přemýšlet, čím by se dal pletený košík ozvláštnit.

❖ TVORBA MEZERY POMOCÍ BRČEK

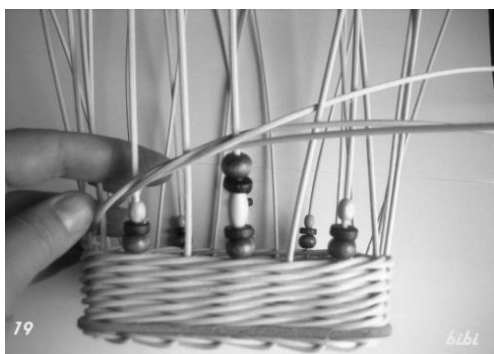
Brčka jsou velmi snadný způsob, jak zajistit, aby osnovní pruty zůstaly všude stejně dlouhé bez výpletu. Brčka nám zajistí stejnou šířku mezery po celém obvodu košíku. Nejprve si je nastříháme na potřebnou velikost. Pak brčka navlečeme rovnoměrně po obvodu košíku a založíme nad nimi novou sadu prutů, pokračujeme v pletení do požadované výšky. Po dokončení výpletu zalamovacím nožem brčka nařízneme a odstraníme je. Pak můžeme vplést stuhu, nebo i ponechat košíček bez ní.

Tip: Jestli máte už koupenou stuhu, můžete ji přímo založit mezi osnovy, uvázat mašli, nastavit nové pruty pro výplet a pokračovat v pletení. Dáváme jenom pozor, abychom udrželi velikost mezery a stuhu nezatlačovali dolů.

❖ TVORBA OUŠEK POMOCÍ KULÍČEK

Na osnovy jen navlečeme korálky podle svého vkusu, přičemž výplet vůbec neukončujeme, ale pletení řádku plynule vedeme nad korálky. Pleteninu můžeme rozvolnit a osnovy lehce tlakem ruky vyhnout do stran, tak ouška budou mírně vedena do boků.

❖ ZDOBENÍ KORÁLKY

Korálky můžeme navlékat i po celém obvodu košíku. Tady ale je hezčí výplet ukončit a nad korálky opět založit nové oplétací pruty a plést dál. Drobné korálky s větší dírkou můžeme navléct i na oplétací pruty a tak je vplest do výpletu, volíme ale jednoduchý tip výpletu, třeba plátnovou vazbu. V neposlední řadě můžeme kuličky zakomponovat i do uzavírky.

❖ ZDVOJENÍ OSNOV

Zdvojení osnovy znamená, že k základním osnovám v průběhu pletení, přistrčíme další osnovy. Uděláme si jehlicí místo ve výpletu vedle osnovy, vždy z jedné strany a přistrčíme nový proutek. Zdvojování osnov se využívá při zpevnění stěn košíku, na zpevnění oušek podnosů a táčů, na dekorativní účely při použití plátnové vazby nebo třeba mezery ve výpletu a v neposlední řadě při uzavírkách, které se pletou ze zdvojených osnov.

POSTUP PLETENÍ Z VRBOVÉHO PROUTÍ

Košík má základní části dna, vypletenou stěnu, ukončenou závěrkou a obvykle ucho. Zhotovení každé části má své technologické a pomocné kroky:

Materiál

Po opadu listí se nám odhaluje zajímavě zbarvená kůra větví různých keřů a stromů, které lákají ke zpracování. Od listopadu do února je ta správná doba nařezat si svítivě žluté, zelené až hnědočervené vrbové proutí, krvavě červenou svídu nebo tmavě hnědou lísku. Přednost mají jednoleté, nerozvětvené, tenké a ohebné proutky o celkovém počtu přibližně 100 kusů. Počínání při řezu prutů musí být citlivé, aby se nepoškodily základy pupenů pro další vegetační období. Ohebnost lze zkusit navinutím přes zápěstí nebo prsty - pruty by se neměly lámat. Materiál lze samozřejmě získat i nákupem.

Před vlastní prací je vhodné proutí seřadit „špičkami“ k sobě a roztřídit podle délky, tloušťky a případného poškození:

Popis prutů	Počet	Délka
Rovně silnější pruty se přidrží u „špičky“ a zkrátí na stejnou délku. Ponechají se na osnovy stěn.	24 ks	cca 100 cm
Z ustříhnutých „pat“ se vyberou stejně silné klacíky na osnovní kříž dna a zkrátí na stejnou délku.	6 ks	cca 25 cm
Poněkud tenčí pruty než na osnovy poslouží na výplet stěny	24 ks	cca 100 cm
a na opletky, které výplet ohraničují. Čím delší tenčí pruty budou, tím vyšší košík vznikne.	6 + 6 ks	min. 50 cm
Na výplet dna se použijí dvojice stejných prutů.	cca 24 ks	různé délky
Velmi tenké, velmi dlouhé pruty se vyberou na opletení ucha,	10 ks	cca 120 cm
jehož základem bude silný prut.	1 ks	cca 50 cm

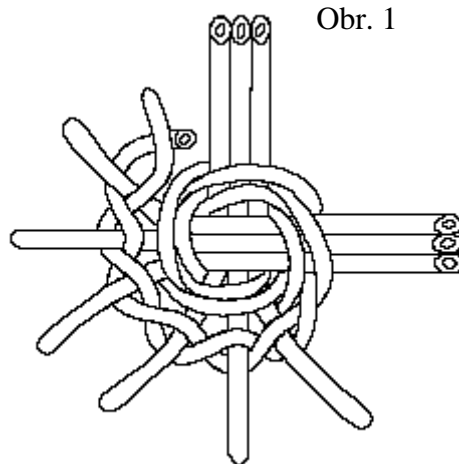
Se zpracováním nelze dlouho otálet, proutí vydrží pružné 3 - 6 týdnů, poté uschne. Aby získalo zpět ztracenou ohebnost, musí se máčet. Pokud se rozmočení nepovede, nezbyvá než proutí povařit a oloupat.

Pomůcky

Pro začátek bude stačit ostrý **nůž**, elektrická štipací **kleštičky**, zahradnické **nůžky**, **šídlo** a kousek **provázku**. K ošetření případných úrazů by měla být dostupná **dezinfekce a náplast**. Pokud se proutí máčí, bude vhodný i krém na ruce. **Úklidové pomůcky** budou nezbytné na zahlazení stop – odstříhané kousky větví budou prostě rozlitané všude.

Dno

Začíná se od středu. Tři silné, krátké pruty se naříznou podélně uprostřed a další tři pruty se otvorem prostrčí. Prostrčené pruty se zajistí proti posunutí: do řezu se zastrčí dva proutky „špičkou“. Jeden se nasměruje dopředu a druhý dozadu. Oba se přiloží se na trojici prutů. Než přejdou k sousední trojici, překříží se – je jedno jakým směrem, ale měl by být stejný po celý výplet dna. Přes trojice se pevně přepletou nejméně dvě řady. Vznikne tak hezký čtvereček. Poté lze pruty z trojic rozdělit a oplétat je jednotlivé „paprsky“ dvěma proutky s překřížením (obr.1).

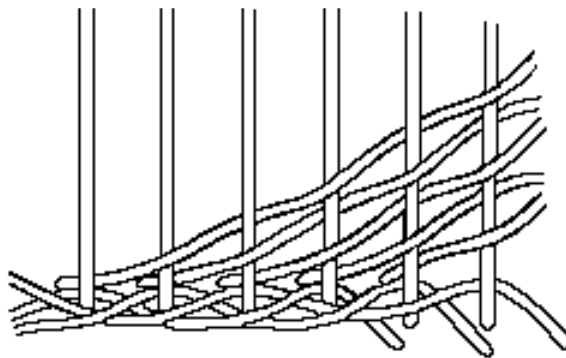
Obr. 1

Přitom by se mělo dbát na správný směr a rozestupy osnovních prutů a zároveň na utahování a stlačování oplétacích proutků ke středu. Až nebudou stačit délky proutků k oplétání, nastaví se pouhým přiložením nových proutků stejně silným koncem, tj. „patou“ nebo „špičkou“. V oplétání pokračují nové proutky. V další řadě jsou nastavená místa zajištěna přepletením. Končit by se mělo „špičkami“, které se zasunou do výpletu. Všechny přečnávající koncečky prutů se ustříhnou a vznikne kruhové dno.

Stěna

Silné pruty, určené pro osnovy, se šikmo seříznou u „paty“. Postupně se zastrčí z obou stran kolem „paprsků“ dna. Ohnou se nahoru a sváží dohromady provázkem (útvár připomíná klíčku). Pokud hrozí zlomení prutu, přimáčkne se v místě ohybu nebo mírně zakroučí. Zasunutá osnovy se zajistí opletením třemi proutky: ke třem osnovám se přiloží po jednom proutku „špičkou“. Jeden

Obr. 2

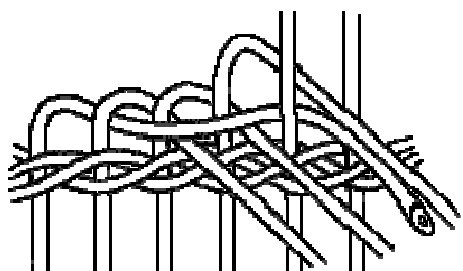

krajní se vede přes dva sousední a zahákne za následující volnou osnovu – stále stejným směrem (viz dolní řada na obr.2). Pro pohodlnou práci se přitom košíkem otáčí. Nastaví se další trojice „patami“ a doplete ke „špičkám“. Uvolní se provázek. Pro výplet stěny se ke každé osnově přidá jeden prut, tentokrát „patou“. Nejjednodušší je prut přiložit k osnově tak, aby seříznutí směřovalo dovnitř budoucího košíku. Existuje řada variant výpletů. Snadno pochopitelný je výplet „plátňovou vazbou“, kdy prut je veden střídatě vně (přes osnovu) a uvnitř (za osnovu). Postupně a opakovaně se každý prut zahákne vždy za sousední osnovu stejným směrem, dokud se nezaplete až do „špiček“. Košíkem se přitom otáčí a výplet spirálovitě přibývá (horní část obr.2). V průběhu vyplétání se řady stlačují prsty (nebo stloukají železem) směrem ke dnu, protože zelené prouty seschne a košík by nebyl pevný. Zároveň se osnovy mírně rozvírají a směřují do požadovaného tvaru košíku, obvykle kónického. Výplet se zajistí opět opletením třemi proutky jako na začátku a začistí se konečky seříznutím.

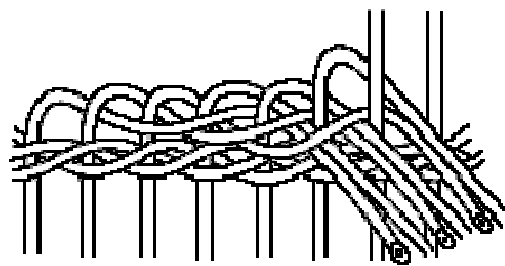
Zavírka

Stejně jako u výpletů, je možné si vybrat z více možností, jak vytvořit pevnou horní hranu košíku. Ačkoliv košíček na fotografii je uzavřen čtyřpárovou zavírkou, pro zjednodušení je popsána třípárová zavírka. Volně se zahne jeden osnovní prut za svůj sousední. Totéž se zopakuje dvakrát, takže vzniknou tři obloučky. Podobně jako u oplétání třemi proutky se přeloží jeden krajní ohnutý osnovní prut přes dva sousední ohnuté osnovní pruty a zahákne za následující stojící osnovu. Stojící osnova, se nyní ohne a přiloží k právě zapletenému prutu. Vznikne tak „první pár“ (obr.3). Zapletení dalších ohnutých prutů přes dva sousední, zaháknutí za stojící osnovu, ohnutí této stojící osnovy se zopakuje ještě dvakrát. Získají se tak „tři páry“ (obr.4). Pozor změna: zapletený první krajní prut se nyní už ponechá stát. Pokračovat v zaplétání stejným způsobem (přes dva páry, zaháknout za osnovu, ohnout a přidat osnovu) bude pouze prut z ohnuté osnovy - tedy nezapletený. Postup se opakuje, dokud se nezaplete celý okraj. Náročná fáze je zapletení posledních prutů do

ponechaných obloučků. Osnovní pruty byly ohnuté hned na začátku a nyní je potřeba postupně zaplést zbývající pruty na správné místo. Po zapletení se obloučky stáhnou tak, aby okraj byl pravidelný. Všechny trčící konce se ještě utáhnou a ustříhnou.

Obr. 3

Obr. 4

Ucho

Silný prut se opatrně ohne do oblouku. Vybere se vhodná část a oba konce se šikmo seříznou.

Šídlem se rozšíří okraj na protilehlých místech košíku a ucho se zastrčí co nehlouběji. Vedle každého konce ucha se zastrčí „patami“ asi pět tenkých omotávacích proutků. Ucho se volně omotá nejprve z jedné strany, „špičky“ se protáhnou skrz výplet. Z druhé strany se při omotávání vyplní ponechaná mezera a „špičky“ opět protáhnou skrz výplet. Protážené „špičky“ se obtočí kolem ucha, prostrčí vzniklou smyčkou, utáhnou a zastříhnou (obr.5).

Obr. 5